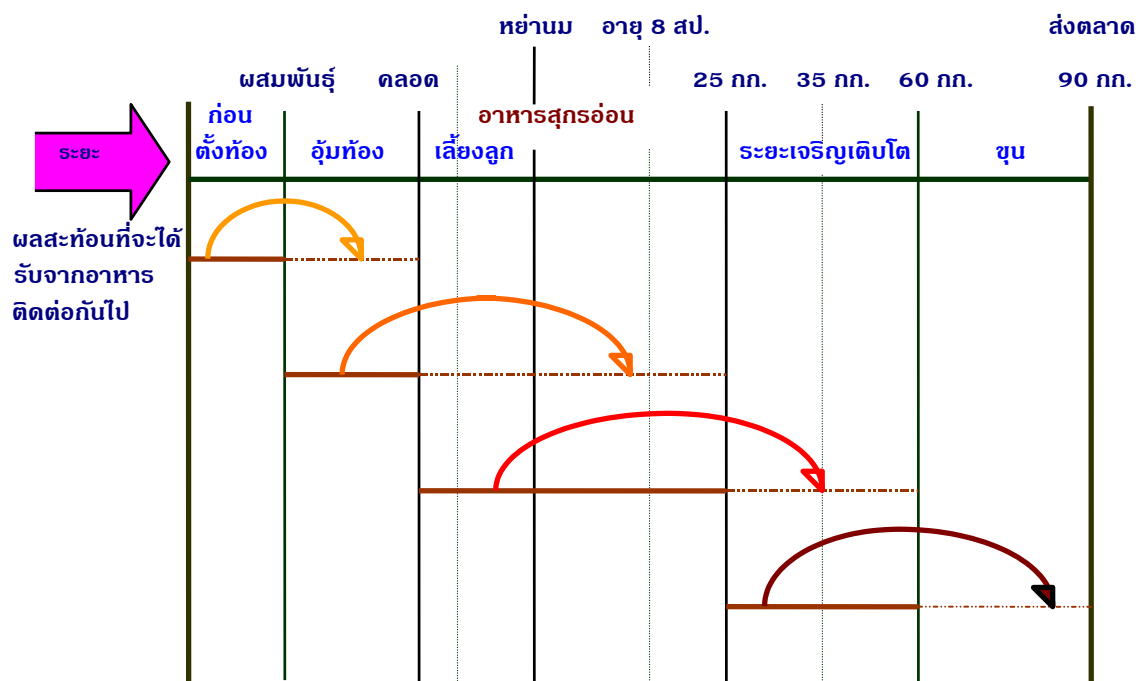

บทที่ 9

การจัดการอาหารและการให้อาหารสุกร

ดังที่ได้ทราบมาแล้วเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการพัฒนาทางร่างกายของสุกร ฉะนั้นการประกอบสูตรอาหารสำหรับสุกรจะต้องคำนึงถึงความต้องการโภชนาการแต่ละชนิดของสุกรตามแต่ระยะ ขนาด และประเภทของสุกร ซึ่งนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อต้นทุนการผลิต และผลตอบแทนที่จะตามมา อันเป็นผลสะท้อนมาจาก ความเหมาะสม มีคุณภาพ และความสมดุลย์ของสูตรอาหารที่ผู้เลี้ยงทำขึ้น นอกจากนี้ผู้เลี้ยงต้องประกอบสูตรอาหารให้ถูกต้องแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงวิธีการให้อาหารแก่สุกรในแต่ละระยะ แต่ละขนาด และประเภทให้ถูกต้องด้วย เพราะการให้อาหารในระยะใดระยะหนึ่งย่อมจะส่งผลสะท้อนถึงความสามารถและลักษณะของสุกรในระยะต่อ ๆ ไป ผู้เลี้ยงจำเป็นจะต้องดูแลอาหารและการให้อาหารในระยะต้นและติดตามต่อไปในทุก ๆ ระยะ (ภาพที่ 9.1)

ภาพที่ 9.1 แสดงผลสะท้อนของการให้อาหารติดต่อกันไปในระยะถัดไป

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการโภชนะอาหาร

ความต้องการโภชนะอาหารของสุกรจะแตกต่างกันไปตามปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. เพศ สุกรเพศผู้จะมีอัตราการเจริญเติบโต และอัตราการสะสมเนื้อแดงมากกว่าสุกรเพศเมีย และสุกรเพศผู้ตอน สุกรเพศเมียก็จะมีอัตราการสะสมเนื้อแดงดีกว่าสุกรเพศผู้ตอน ในการตอบสนองต่อระดับโปรตีนและกรดอะมิโนในอาหารนั้น สุกรเพศเมียจะมีการตอบสนองที่ดีกว่าสุกรเพศผู้ตอน ได้มีรายงานการศึกษาให้อาหารที่มีโปรตีนต่ำแก่สุกร พบว่า ทั้งสุกรเพศผู้ สุกรเพศเมีย และสุกรเพศผู้ตอน จะมีการเจริญเติบโตในอัตราเดียวกัน แต่เมื่อให้โปรตีนในระดับสูงขึ้น สุกรเพศผู้จะมีการเจริญเติบโตที่สูงกว่า และมีเนื้อแดงมากกว่าสุกรเพศผู้ตอน สุกรเพศผู้ตอนจะกินอาหารมากกว่าสุกรเพศผู้ โดยปกติแล้วสุกรเพศผู้จะต้องการอาหารน้อยกว่าสุกรเพศผู้ตอน 8.7 เปอร์เซ็นต์ สำหรับการเพิ่มน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม

2. สายพันธุ์ สุกรสายพันธุ์ที่ได้รับการคัดเลือกพันธุ์ให้มีการเจริญเติบโตดี มีการสะสมเนื้อแดงมากกว่าปกติ ก็จะมีความต้องการระดับของโปรตีนและกรดอะมิโนในสูตรอาหารสูงกว่า สุกรสายพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตต่ำกว่า หรือมีการสะสมเนื้อแดงตามปกติ

3. คุณภาพของวัตถุดิบอาหารที่ใช้ คุณภาพของวัตถุดิบอาหารจะมีผลต่อการใช้ประโยชน์ได้ของโภชนะอาหาร ถ้าหากวัตถุดิบอาหารนั้นย่อยยาก มีระดับเยื่อใยสูง จะทำให้การย่อยได้ของโภชนะอาหารโดยเฉพาะโปรตีนลดลง จึงมีผลทำให้ต้องเพิ่มระดับโปรตีนหรือกรดอะมิโนในอาหารให้มากขึ้น

สารพิษหรือสารเคมีบางชนิดที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น สารอะฟลาทอกซิน (aflatoxin) สารยับยั้งทริปซิน (trypsin inhibitor) สารแทนนิน (tannin) ฯลฯ ถ้าสุกรได้รับในปริมาณที่มากจะมีผลทำให้การใช้ประโยชน์ของโภชนะอาหารลดลง

4. การจัดการฟาร์ม สุกรในฟาร์มที่มีการจัดการเลี้ยงดูดี มีการสุขาภิบาลดี สุกรจะมีสุขภาพดี ทำให้ความต้องการโภชนะอาหารต่าง ๆ ในสูตรอาหารน้อยกว่าสุกรที่กำลังอยู่ในสภาวะการจัดการเลี้ยงดูไม่ดี ดังนั้นการจัดการฟาร์มที่ดีจะมีผลทำให้สุกรมีการใช้ประโยชน์จากโภชนะอาหารได้ดีขึ้น

5. สภาวะอุณหภูมิและปริมาณอาหารที่กิน ในสภาวะที่อุณหภูมิของอากาศสูงขึ้น สุกรจะมีความต้องการปริมาณพลังงานต่อวันน้อยลง จะกินอาหารน้อยลง มีผลทำให้สุกรได้รับปริมาณโภชนะอาหารต่าง ๆ ลดลง ไม่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย ดังนั้นในสภาวะเช่นนี้ ควรที่จะเพิ่ม

ระดับโภชนาการต่าง ๆ รวมถึงกรดอะมิโนในสูตรอาหารให้สูงขึ้น เพื่อเป็นการชดเชยกับการที่สุกรกินอาหารน้อยลง

ในทางตรงข้ามกัน สภาวะที่อากาศหนาว สุกรจะต้องการพลังงานมากขึ้น จะกินอาหารเพิ่มขึ้น ในสภาวะเช่นนี้ เราสามารถที่จะลดระดับโภชนาการรวมทั้งระดับกรดอะมิโนในสูตรอาหารให้ต่ำลงได้ เพื่อเป็นการลดการสูญเสียโภชนาการไปโดยเปล่าประโยชน์

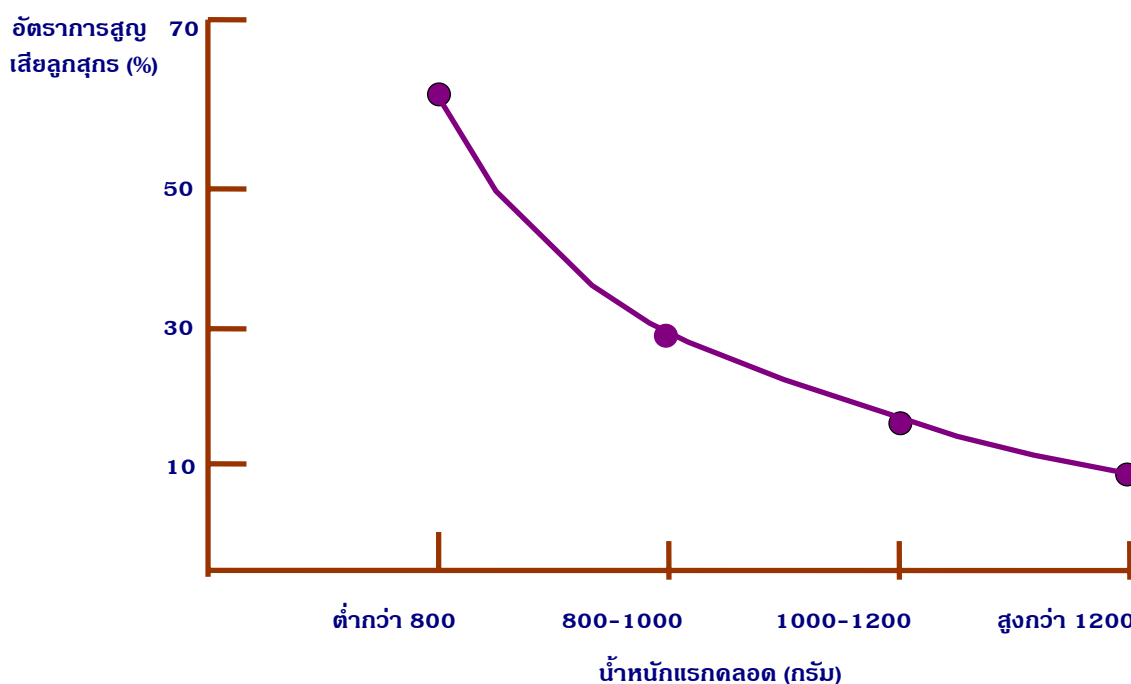
6. วิธีการให้อาหาร และคุณภาพซากที่ต้องการ ในการผลิตสุกรให้ได้คุณภาพซากดี มีเนื้อแดงมาก ไขมันสันหลังบาง จำเป็นที่จะต้องให้สุกรได้รับกรดอะมิโนต่อวันในปริมาณมากกว่าปกติ และต้องให้พลังงานต่อวันน้อยลง ในกรณีที่เลี้ยงสุกรโดยให้อาหารกินแบบเต็มที่ แต่ถ้าให้อาหารแบบจำกัดสูตรอาหารควรจะต้องระดับพลังงานไว้ แต่ยกกรดอะมิโนทุกตัวให้สูงขึ้น เพื่อชดเชยกับปริมาณอาหารที่ได้รับน้อยลง

การให้อาหารแม่สุกร

ผลผลิตของแม่สุกรที่ได้รับผลกระทบจากโภชนาการที่จะต้องคำนึงถึงประกอบด้วย

1) จำนวนลูกหย่านมต่อครอก จะขึ้นอยู่กับจำนวนลูกเมื่อคลอด และอัตราการตายของลูก ปริมาณอาหาร หรือพลังงานที่แม่สุกรได้รับในช่วงอู้มท้องนั้น จะสามารถแปรปรวนได้ในช่วงกว้าง โดยไม่มีผลกระทบต่อจำนวนลูกต่อครอกเมื่อคลอด เช่นเดียวกัน โปรตีนที่ได้รับต่อวันในช่วงอู้มท้องก็แปรปรวนได้ในช่วงกว้างเหมือนกันโดยไม่มีผลกระทบต่อจำนวนลูกแรกคลอด อย่างไรก็ตาม ก็มีรายงานที่แสดงให้เห็นว่า แม่สุกรที่ได้รับระดับพลังงานและโปรตีนต่ำกว่าที่ได้รับตามปกติมาก่อน จะทำให้จำนวนลูกคลอดต่อครอกลดลง การปรนอาหาร (flushing) หรือการเพิ่มอาหารให้กับแม่สุกรก่อนผสมพันธุ์จะช่วยให้จำนวนลูกแรกคลอดเพิ่มขึ้น แต่การเพิ่มอาหารในช่วงการเป็นสัดของแม่สุกรจะไม่มีผลต่อจำนวนลูกเมื่อคลอด ทั้งเพราะในช่วงการเป็นสัดจำนวนไข่ได้ตกลงมาเรียบร้อยแล้ว

สำหรับอัตราการตายของลูกสุกรก่อนหย่านมนั้น เป็นผลมาจากความหลากหลายของปัจจัย ในด้านการเลี้ยง การสุขาภิบาล และยังมีปัจจัยร่วมอื่น ๆ อีก อย่างไรก็ตาม น้ำหนักแรกคลอดของลูกสุกรจะมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก กับอัตราการตายของลูกสุกรก่อนหย่านม ดังแสดงในภาพที่ 9.2

ภาพที่ 9.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการตายของลูกสุกรก่อนหย่านม กับน้ำหนักแรกคลอดของลูกสุกร

ที่มา: English และคณะ. 1982. The sow—improving her efficiency.

นั่นคือ ลูกสุกรที่มีน้ำหนักตัวแรกคลอดต่ำ จะมีอัตราการรอดตายน้อย เพราะลูกสุกรมีการสูญเสียพลังงานในรูปความร้อนให้กับสภาพแวดล้อมมาก เนื่องจากมีพื้นที่ผิวของร่างกายมากเมื่อเทียบกับน้ำหนักตัว ลูกสุกรขนาดตัวเล็กจะมีพลังงานสะสมไว้ในร่างกายน้อยขณะคลอด

การเพิ่มอาหารหรือพลังงานให้แม่สุกรในช่วงอุ้มท้องจะช่วยเพิ่มน้ำหนักแรกคลอดของลูกสุกรได้ แต่อย่างไรก็ตาม การเพิ่มอาหารแก่แม่สุกรในช่วงอุ้มท้อง เพื่อช่วยเพิ่มน้ำหนักลูกแรกคลอดนั้นก็จะมีผลทำให้ต้นทุนอาหารเพิ่มขึ้น ซึ่งจะคุ้มทุนหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับราคาของลูกสุกรที่จะเพิ่มขึ้นและยังทำให้น้ำหนักตัวแม่สุกรเพิ่มมากเกินไป

2) ปริมาณน้ำนม ในช่วง 2-3 สัปดาห์แรก ลูกสุกรจะอาศัยโภชนาการจากน้ำนมแม่ อัตราการเจริญเติบโตในช่วงแรกนี้จะเพิ่มขึ้นได้ ก็ด้วยการเพิ่มปริมาณการให้น้ำนมของแม่สุกร ปริมาณการให้น้ำนมสามารถเพิ่มขึ้นได้ด้วยการปรับเพิ่มโภชนาการในช่วงการตั้งท้อง และในช่วงการให้น้ำนม การให้อาหารระดับสูงในช่วงอุ้มท้องจะมีผลทำให้แม่สุกรมีน้ำหนักตัวเพิ่ม แม่สุกรสามารถจะผลิตน้ำนมเพิ่มขึ้นในช่วงการให้นม เพราะแม่สุกรสามารถใช้ประโยชน์จากโภชนาการที่สะสมไว้ในร่างกายช่วงอุ้มท้องมาเพื่อการผลิตน้ำนมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม การให้อาหารในช่วงอุ้มท้องสูงจะทำให้ความอยากกินอาหารในช่วงให้น้ำนมต่ำลงได้

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความพอดีควรหลีกเลี่ยงการให้อาหารมากเกินไปในช่วงอุ้มท้อง เพื่อเพิ่มความอยากกินอาหารของแม่สุกรในช่วงให้น้ำนม และเพื่อให้แม่สุกรผลิตน้ำนมโดยใช้อาหารที่กินในช่วงให้นมมากกว่าการใช้โภชนาจากที่สะสมไว้ในร่างกายช่วงอุ้มท้อง ทั้งนี้เพื่อให้ได้แม่สุกรที่มีขนาดพอดีไม่อ้วนในขณะคลอด และสามารถกินอาหารได้เต็มที่ในช่วงให้น้ำนม แม่สุกรที่อ้วนเกินไปมีแนวโน้มจะคลอดยาก และดูเหมือนว่าจะเป็นโรคไม่มีน้ำนม (agalactia) ได้มากด้วย

3) ความสม่ำเสมอของการผสมพันธุ์ ในการพยายามทำให้จำนวนครอกเมื่ออายุหย่านมต่อแม่ต่อปีมากที่สุดนั้น ช่วงห่างระหว่างหย่านมถึงการผสมติดครั้งต่อไปจะต้องสั้นที่สุด ระดับอาหาร และคุณภาพอาหารในช่วงให้น้ำนม โดยเฉพาะโปรตีนและกรดอะมิโนจะค่อนข้างมีความสำคัญมากต่อช่วงเวลาจากหย่านมถึงการผสมพันธุ์ของแม่สุกร และมีผลค่อนข้างมากในการหย่านมลูกครอกแรก ทั้งนี้จะมีผลต่อการสูญเสียน้ำหนักร่างกายของแม่สุกรในระหว่างการให้นม

ตารางที่ 9.1 ผลของระดับการให้อาหารหลังหย่านมครอกแรก

	ระดับอาหาร (ก.ก.)		
	1.8	2.7	3.6
สัดส่วนของการผสมพันธุ์ภายใน 42 วันของการหย่านม*	67	75	100
สัดส่วนลูกคลอด	58	75	100
ช่วงเวลาจากหย่านมถึงเป็นสัด (วัน)	22	12	9

* ค่าเหล่านี้ไม่เป็นสัดภายใน 42 วัน ของการหย่านมจะถูกนำไปฆ่า
ที่มา: English และคณะ. 1982. The sow-improving her efficiency.

การเพิ่มอาหารให้แม่สุกรหลังหย่านมลูกครอกแรกทันที จะมีผลทำให้แม่สุกรเป็นสัดหลังหย่านมลูกเร็วขึ้น และมีอัตราการผสมติดสูง (ตารางที่ 9.1) อย่างไรก็ตาม แม่สุกรที่มีสภาพทรุดโทรมมากเกินไปเมื่อหย่านม หรือที่เรียกว่า thin sow syndrome เกิดจากแม่สุกรสูญเสียไขมันในร่างกายมากเกินไป แม่สุกรก็ไม่สามารถจะกลับคืนสู่สภาพเดิมได้ แม้ว่าแม่สุกรจะมีความอยากกินอาหารสูง และมีการให้อาหารระดับสูงก็ตาม ซึ่งในที่สุดความไม่สมบูรณ์พันธุ์ก็จะเกิดขึ้น

โภชนาการที่สำคัญสำหรับแม่สุกร

โภชนาการที่สำคัญสำหรับแม่สุกร ได้แก่ พลังงาน โปรตีน กรดอะมิโน วิตามินและแร่ธาตุ ในที่นี้จะไม่กล่าวถึงบทบาทเกี่ยวกับวิตามินและแร่ธาตุ เพราะเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะเฉพาะเจาะจง และบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์ส่วนใหญ่จะผลิตส่วนผสมของวิตามิน แร่ธาตุ เพื่อเสริมในอาหารแม่สุกร จึงไม่ยากที่จะทำให้ระดับวิตามิน แร่ธาตุ ที่จำเป็นมีเพียงพอในอาหารแม่สุกร

ระดับอาหารหรือระดับพลังงาน

ระดับอาหารที่พอเหมาะสำหรับแม่สุกร จะมีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อม โรงเรือน ขนาดของแม่สุกร ปริมาณการให้น้ำนม วิธีการให้อาหาร ระดับการให้ผลผลิตของแม่สุกร ตลอดจนความแข็งแรงสมบูรณ์ของแม่สุกร

ความต้องการโภชนาการของแม่สุกรอุ้มท้องจะแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

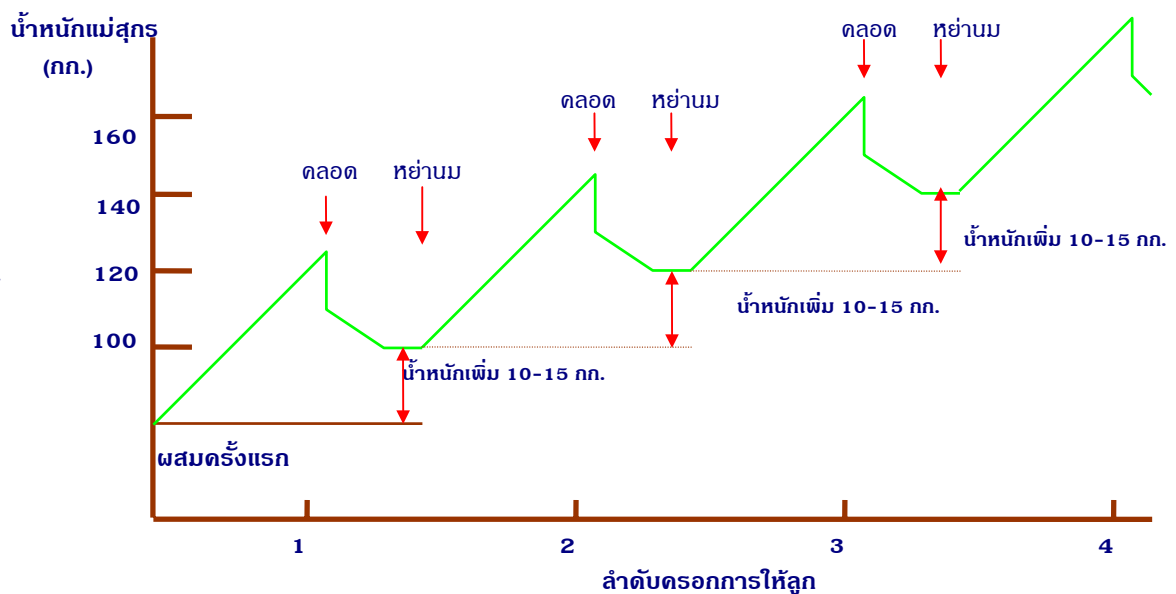
- 1) เพื่อการดำรงชีพของร่างกายแม่สุกร และเพื่อการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
- 2) เพื่อการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของลูกที่อยู่ในท้อง

เป็นที่ยอมรับว่า การเพิ่มการกินอาหารในช่วงอุ้มท้อง สามารถเพิ่มน้ำหนักลูกแรกคลอดได้เล็กน้อย และการเพิ่มอัตราการอยู่รอดของลูกสุกรจะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ด้วยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการคลอดมากกว่าการเพิ่มน้ำหนักตัวแรกคลอด ดังนั้นการเพิ่มน้ำหนักตัวแรกคลอดและอัตราการอยู่รอดของลูกสุกรโดยการเพิ่มการกินอาหารของแม่ในช่วงอุ้มท้องจะได้ผลค่อนข้างน้อย การให้อาหารในระดับสูงช่วงอุ้มท้องจะมีผลทำให้น้ำหนักตัวของแม่สุกรเพิ่มมากเกินไป จะมีผลต่อความอยากกินอาหารในช่วงให้นม โดยปกติแล้วจะพยายามควบคุมให้แม่สุกรมีการเพิ่มน้ำหนักตัวอยู่ในช่วง 10-15 กิโลกรัม จากหย่านมหรือคลอดลูกครอกหนึ่งไปยังอีกครอกหนึ่ง ไปจนถึงครอกที่ 5 แม่สุกรก็จะโตเต็มที่ที่ไม่มีการเพิ่มน้ำหนักตัวอีก ถ้าแม่สุกรได้รับอาหารไม่เพียงพอในขณะอุ้มท้อง ก็จะมีการดึงเอาโภชนาการที่ขาดไปออกมาจากร่างกายแม่ (โปรตีน แร่ธาตุ) จะมีผลทำให้ร่างกายแม่สุกรทรุดโทรมลง การให้อาหารแก่แม่สุกรในช่วงท้ายของการอุ้มท้อง (หลังอุ้มท้องได้ 75 วัน) จะค่อนข้างมีความสำคัญ เพราะเป็นช่วงที่ลูกในครรภ์กำลังมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจึงต้องการโภชนาการสูง โดยปกติในระยะ 75 วันแรกของการอุ้มท้องจะให้อาหารในปริมาณวันละ 1.8-2.0 กิโลกรัม หลังจากนั้นก็ค่อยเพิ่มขึ้นเป็นวันละ 2.5-3.5 กิโลกรัม อย่างไรก็ตาม การให้อาหารแม่สุกรอุ้มท้องจะขึ้นอยู่กับสภาพร่างกายของแม่สุกรเอง ควรหลีกเลี่ยงการให้อาหารต่ำหรือสูงเกินไป เพื่อให้แม่สุกรมีสภาพรูปร่างพอดี ๆ ไม่อ้วนเกินไปในช่วงคลอด ที่สำคัญที่สุดก็คือ ทำให้แม่สุกรมีความอยากกินอาหารในช่วงให้นมสูงขึ้น

โปรตีนและกรดอะมิโน

ในการให้อาหารกับแม่สุกร ไม่เพียงแต่จะต้องให้ในปริมาณที่พอเหมาะแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงปริมาณของโปรตีนและกรดอะมิโนที่แม่สุกรจะได้รับด้วย เพราะปริมาณของโปรตีนและกรดอะมิโน โดยเฉพาะไลซีน (lysine) ที่แม่สุกรได้รับต่อวันจะมีความสำคัญมากกว่าระดับเปอร์เซ็นต์การใช้ในอาหาร ตัวอย่างเช่น อาหารที่มีโปรตีนในระดับ 14 เปอร์เซ็นต์ (crude protein) และไลซีน 0.6 เปอร์เซ็นต์ ให้สุกรกินในปริมาณ 6 กิโลกรัมต่อวัน จะให้โปรตีน 840 กรัม และไลซีน 36 กรัมต่อวัน ในขณะที่สุกรกินอาหารที่มีโปรตีน 16 เปอร์เซ็นต์ และไลซีน 0.7 เปอร์เซ็นต์ วันละ 4 กิโลกรัม ก็จะมี

ได้รับโปรตีน 640 กรัมต่อวัน และไลซีน 28 กรัมต่อวัน ตามลำดับ ในแม่สุกรที่กำลังให้นมนั้น ปริมาณขั้นต่ำของโปรตีนทั้งหมด (crude protein) ที่ควรจะได้รับคือ วันละ 700 กรัม และไลซีน 30 กรัม นั่นก็คือ แม่สุกรควรได้รับอาหารที่มีระดับโปรตีน 14 เปอร์เซ็นต์ และไลซีน 0.6 เปอร์เซ็นต์ ในปริมาณวันละ 5 กิโลกรัม สำหรับแม่สุกรอุ้มท้องนั้นควรจะได้รับปริมาณโปรตีนและไลซีนอย่างน้อย วันละ 240 กรัม และ 12 กรัม ตามลำดับ

ภาพที่ 9.3 การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักตัวของแม่สุกรจากการให้ลูกครอกหนึ่งไปยังอีกครอกหนึ่ง

ที่มา: English และ คณะ. 1982. The sow-improving her efficiency.

อาหารที่ให้แม่สุกรในช่วงอุ้มท้องและให้น้ำนม ถ้าขาดโปรตีนและกรดอะมิโนจะมีผลทำให้เกิดการสูญเสียน้ำหนักตัวมากในช่วงการให้น้ำนม ซึ่งผลที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับการให้อาหารในปริมาณที่ไม่เพียงพอ เพราะปกติแม่สุกรก็จะใช้โปรตีนและกรดอะมิโนเป็นแหล่งของพลังงานด้วย ในโรงเรือนคลอดที่มีสภาพค่อนข้างร้อน แม่สุกรอาจจะมีคามอยากกินอาหารน้อยลง จะมีผลทำให้ปริมาณโปรตีนและกรดอะมิโนที่ได้รับลดลงด้วย ดังนั้นผู้เลี้ยงจึงควรที่จะให้อาหารที่มีโปรตีนและกรดอะมิโนเพื่อไว้เพื่อความปลอดภัย

การให้อาหารสุกรสาว หรือสุกรทดแทน

ในช่วงท้ายของการเลี้ยงสุกรสาวควรจะมีการจำกัดระดับอาหารเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้สุกรอ้วนเกินไปเมื่อถึงระยะผสมพันธุ์ สำหรับสุกรสาวของสายพันธุ์ที่ไม่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ในด้านอัตราการเจริญเติบโตของเนื้อแดงให้สูงขึ้น และลดการสะสมไขมัน อาจจะต้องมีการจำกัดปริมาณอาหาร

จากน้ำหนักตัว 55 กิโลกรัม ขณะที่สุกรสาวของสายพันธุ์ที่ผ่านการปรับปรุงพันธุ์แล้วไม่ต้องจำกัดปริมาณอาหาร จนกระทั่งช่วงท้าย ๆ ของการเจริญเติบโต

การให้อาหารในระดับต่ำทั้งด้านปริมาณและคุณภาพแก่สุกรตั้งแต่อายุ 8-12 สัปดาห์ จะมีผลกระทบต่อความสามารถทางการสืบพันธุ์ โดยจะทำให้สุกรเป็นสัดล่าช้าออกไป สุกรสาวที่คัดเลือกเป็นสุกรทดแทน ควรจะให้อาหารที่มีคุณภาพสูง และให้ในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการเพื่อการเจริญเติบโต จนกระทั่งถึงน้ำหนัก 55-60 กิโลกรัม หลังจากนั้นควรมีการจำกัดอาหารจนกระทั่งอายุเข้าสู่วัยเป็นหนุ่มสาวหรือเป็นสัดครั้งแรก โดยปกติสุกรสาวจะถูกผสมพันธุ์เมื่อเป็นสัดครั้งที่ 2 ซึ่งหลังจากเป็นสัดครั้งแรกประมาณ 2 สัปดาห์ หรือ 10 วันก่อนการเป็นสัดครั้งต่อไป สุกรที่ถูกจำกัดอาหารก็จะได้รับอาหารเพิ่มขึ้น 50 เปอร์เซ็นต์ หรือเป็น 2 เท่าที่ได้รับอยู่ ไปจนถึงการผสมพันธุ์ เรียกว่า เป็นการปรนอาหาร (flushing) จะมีผลทำให้จำนวนลูกแรกคลอดเพิ่มขึ้นโดยประมาณ 1 ตัวต่อครอก จึงนับว่าการปรนอาหารให้ผลคุ้มค่ากลับคืนสู่ฟาร์ม

หลังจากที่สุกรได้รับการผสมพันธุ์แล้ว จะต้องลดปริมาณอาหารลงจนถึงระดับเดียวกับที่ให้แม่สุกรอุ้มท้อง อย่างไรก็ตาม การให้อาหารในระดับสูงแก่แม่สุกรในช่วงแรกของการอุ้มท้องจะมีผลทำให้เกิดการสูญเสียตัวอ่อนเพิ่มขึ้น การเพิ่มอาหารให้กับแม่สุกรในวันผสมพันธุ์ก็ไม่ช่วยเพิ่มจำนวนลูกเมื่อคลอดด้วย และตามที่ได้กล่าวมาแล้ว การให้อาหารแม่สุกรในระยะอุ้มท้องมากเกินไปจะทำให้น้ำหนักแม่สุกรเพิ่มมากขึ้น จะทำให้ความอยากกินอาหารของแม่สุกรในช่วงให้นมลดลงด้วย

การให้อาหารแม่สุกรในช่วงคลอด

โดยทั่วไปมักจะกำหนดให้มีการจำกัดอาหารให้แม่สุกรกินในช่วงคลอด เพราะกลัวว่าจะไปเพิ่มให้เกิดอาการไม่มีน้ำนม (agalactia) หรืออาจจะทำให้การให้นมของแม่สุกรสั้นลง หากมีการให้อาหารมากเกินไป ความจริงแม่สุกรบางตัวจะมีความอยากกินอาหารสูงหลังคลอด ซึ่งถ้าให้อาหารแม่สุกรน้อยอาจจะผลทำให้แม่สุกรระวนกระวายมากขึ้น จะเป็นอันตรายต่อลูกสุกรจากการถูกแม่ทับหรือเหยียบ

อย่างไรก็ตาม ถ้าแม่สุกรมีความอยากกินอาหารต่ำ ก็จำเป็นที่จะต้องพยายามเพิ่มการกินอาหารของแม่สุกร เพื่อไม่ให้สภาพร่างกายของแม่สุกรทรุดโทรม ทั้งนี้ทำได้โดย

- * การให้อาหารบ่อยครั้ง
- * ให้อาหารอย่างเต็มที่ในช่วงการให้น้ำนม
- * ให้อาหารเปียกแทนอาหารแห้ง (อาหาร 1 ส่วนต่อน้ำ 2.5 ส่วน)
- * ลดอุณหภูมิในโรงเรือนคลอด แต่ไม่ใช่ลดอุณหภูมิในคอกลูกสุกร
- * ให้อาหารที่มีพลังงานสูงขึ้น

การให้อาหารแม่สุกรเลี้ยงลูก

ความต้องการอาหารของแม่สุกรในช่วงการให้นมลูกจะขึ้นอยู่กับจำนวนลูกที่ดูดนม ซึ่งจำนวนลูกต่อครอกมากจะกระตุ้นให้การหลั่งน้ำนมมากขึ้น ความต้องการยังผันแปรไปตามขนาดของแม่สุกร และอุณหภูมิของโรงเรือน ตามปกติแม่สุกรจะต้องใช้โภชนาการสำหรับการผลิตน้ำนมเลี้ยงลูกมากกว่า 5-8 เท่าของโภชนาการที่ให้สำหรับการเจริญเติบโต และการเปลี่ยนแปลงของลูกที่อยู่ในท้องแม่เมื่อตั้งท้องได้ 114 วัน จึงเป็นการเสี่ยงไม่ได้ที่แม่สุกรจะต้องดึงเอาพลังงานที่สะสมไว้ในร่างกายออกมาผลิตน้ำนม จะทำให้เกิดการสูญเสียน้ำหนักตัวของแม่สุกร ดังนั้นเพื่อไม่ให้แม่สุกรสูญเสียน้ำหนักมากเกินไปจนผอมโทรมก็จะต้องให้อาหารอย่างเพียงพอ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่อการผสมพันธุ์ครั้งต่อไป

ตารางที่ 9.2 ผลของอุณหภูมิห้องต่อการกินอาหารในช่วงการให้น้ำนม

	อุณหภูมิในโรงเรือนตลอด	
	27 °ซ	21 °ซ
ปริมาณการกินอาหารต่อวัน (กก.)	4.6	5.2
การสูญเสียน้ำหนักของแม่สุกร (กก.)	21	13.5

ที่มา: Lynch, 1977. อ้างโดย English และ คณะ. 1982. The sow—improving her efficiency.

ในช่วงให้นมจะต้องให้โภชนาการอย่างเพียงพอสำหรับการผลิตน้ำนมของแม่สุกร การผลิตน้ำนมจะต่ำในช่วงเริ่มแรกและจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นถึงสูงสุดหลังคลอดลูกได้ 3 สัปดาห์ ดังนั้นการสูญเสียน้ำหนักตัวของแม่สุกรในช่วงหลัง 3 สัปดาห์ จะมีมากกว่าในช่วง 3 สัปดาห์แรกของการให้นม เพราะฉะนั้นแม่สุกรที่หย่านมลูกเมื่ออายุ 2-3 สัปดาห์ จะมีความต้องการโภชนาการแต่ละวันน้อยกว่าพวกที่หย่านมลูกเมื่ออายุ 4-6 สัปดาห์ เพราะมีการผลิตน้ำนมเฉลี่ยในแต่ละวันต่ำกว่า

แม่สุกรที่เลี้ยงลูกประมาณ 9 ตัว จนถึงอายุหย่านม 4-6 สัปดาห์ ควรได้รับโปรตีนอย่างน้อยวันละ 700 กรัม โดยมีไลซีนอย่างน้อย 30 กรัม นั่นก็คือ อาหารจะต้องมีโปรตีน 14 เปอร์เซ็นต์ และไลซีน 0.6 เปอร์เซ็นต์ โดยที่แม่สุกรจะต้องกินอาหารวันละ 5 กิโลกรัม ถ้าปริมาณโปรตีน หรือไลซีนหรือพลังงาน ไม่เพียงพอจะมีผลทำให้แม่สุกรสูญเสียน้ำหนักตัวในช่วงให้นมสูง จะมีผลต่อการเป็นสัดหลังหย่านมล่าช้าออกไป การหย่านมช้าควรที่จะกำหนดให้อาหารในปริมาณที่สูงกว่าหย่านมเร็ว เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียน้ำหนักเมื่อหย่านมสูงเกินไป

ตารางที่ 9.3 ผลของระดับโปรตีน และไลซีน ในช่วงการให้น้ำนมต่อระยะเวลาจากหย่านมถึงผสมพันธุ์

	อาหาร		
	1	2	3
โปรตีนในอาหาร (%)	9.3	11.8	14.3
โปรตีนต่อวัน (กรัม)	426	552	688
ไลซีนต่อวัน (กรัม)	19.7	29.0	39.0
ครอกที่	ระยะเวลาจากหย่านมถึงผสมพันธุ์ (วัน)		
1	29	14	9
2	12	7	7
3	8	8	5

ที่มา: O'Grady และ Hamraham. 1975. อ้างโดย English และ คณะ. 1982. The sow—improving her efficiency.

นอกจากการให้โภชนาการอย่างเพียงพอแล้ว ผู้เลี้ยงจะต้องทำให้แม่สุกรกินอาหารได้เพียงพอด้วย ความอยากกินอาหารของแม่สุกรในช่วงให้นมจะต่ำลง ถ้าแม่สุกรได้รับอาหารในช่วงอุ้มท้องมากเกินไป การเพิ่มความอยากกินอาหารของแม่สุกรกระทำได้ดีดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ถ้าหากแม่สุกรได้รับอาหารไม่เพียงพอหลังคลอดลูกในสัปดาห์แรกจะมีผลทำให้ปริมาณน้ำนมลดลงทันที

ตารางที่ 9.4 ความต้องการโภชนาการสำหรับสุกรพันธุ์ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์หรือปริมาณอาหาร 1 กิโลกรัม

	สุกรสาว แม่สุกร พอพันธุ์หนุ่มและมีอายุ	แม่สุกรสาวและแม่สุกรมีอายุ ช่วงให้น้ำนม
พลังงานย่อยได้ (kcal)	3400	3395
พลังงานใช้ประโยชน์ได้ (kcal)	3200	3195
โปรตีนทั้งหมด (%)	12	13
ไลซีน (%)	0.43	0.58
เมทไธโอนีน (%)	0.23	0.36
แคลเซียม (%)	0.75	0.75
ฟอสฟอรัส (%)	0.60	0.50

ที่มา: NRC. 1979. Nutrient Requirements of swine.

โดยปกติแม่สุกรที่มีสภาพอ้วนในระยะก่อนคลอดจะกินอาหารน้อยกว่าแม่สุกรที่มีสภาพผอมในระยะก่อนคลอด แม่สุกรจะมีความสามารถใช้พลังงานที่ได้รับจากอาหารในระหว่างเลี้ยงลูกเพื่อผลิตน้ำนมได้อย่างมีประสิทธิภาพดีกว่า การใช้พลังงานที่เปลี่ยนมาจากไขมันที่ถูกเก็บไว้ในร่างกาย ทั้งนี้ปริมาณการให้น้ำนมจะเพิ่มมากขึ้นถ้าจำนวนลูกสุกรในครอกมากขึ้น ปริมาณน้ำนมในการให้ลูกครอกที่ 3 และ 4 จะมากกว่าในครอกที่ 1 และ 2 ซึ่งแม่สุกรก็จะกินอาหารได้มากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้แม่สุกรกินอาหารให้เพียงพอในช่วงการให้นม ปริมาณอาหารที่แม่สุกรกินได้ในแต่ละวันในระหว่างเลี้ยงลูกจะขึ้นอยู่กับ

- * ปริมาณการผลิตน้ำนมของแม่สุกร อันเป็นผลมาจากพันธุกรรม
- * จำนวนลูกดูดนม หรือจำนวนลูกในครอก
- * อายุของแม่สุกร และสุขภาพของแม่สุกร
- * การปฏิบัติเลี้ยงดูในช่วงก่อนเลี้ยงลูก โดยเฉพาะในระยะอุ้มท้อง

โดยทั่วไปแม่สุกรเลี้ยงลูกควรให้อาหารประมาณวันละ 2.7-3.6 กิโลกรัมต่อตัว หรือประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัวสำหรับแม่สุกรสาว และประมาณ 1.5 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัวแม่สุกรที่มีอายุ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกายของแม่สุกร โดยจะต้องเพิ่มให้อีก 250 กรัมต่อลูกที่กำลังเลี้ยงอยู่ 1 ตัว

การจัดการให้อาหารแม่สุกรหลังหย่านม

ในการให้อาหารแม่สุกรหลังหย่านมนั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะกระตุ้นการผสมพันธุ์หลังหย่านม ก็คือ ทำให้แม่สุกรเป็นสัตว์ชัดเจน สามารถตรวจพบได้ง่าย และมีอัตราการตกไข่มากขึ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ปริมาณและคุณภาพของโปรตีนในอาหารในช่วงให้นมจะมีผลต่อระยะเวลาจากหย่านมถึงการเป็นสัตว์หลังหย่านม ซึ่งจะมีผลมากในการให้นมลูกในครอกแรกเช่นกัน การเพิ่มระดับอาหารหลังหย่านมเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ จากหย่านมถึงผสมพันธุ์ ในกรณีสุกรสาวก็จะมีผลทำให้สุกรเป็นสัตว์หลังหย่านมเร็วขึ้น และผสมติดมากขึ้น (ตารางที่ 9.1)

มีวิธีการให้อาหารเมื่อหย่านมมากมายหลายวิธีที่นำมาใช้ในฟาร์มเลี้ยงสุกรแบบการค้า โดยมุ่งหมายที่จะหย่านมให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ พร้อมกับกระตุ้นให้มีการผสมพันธุ์หลังหย่านม บางฟาร์มก็ใช้วิธีฉีดน้ำและอาหารแม่สุกรในวันหย่านม ขณะที่บางฟาร์มจะงดอาหารเพียงอย่างเดียว บางฟาร์มก็ยังคงให้อาหารในระดับปกติ คือ 2-2.5 กิโลกรัมต่อวันจากหย่านม แต่ผู้เลี้ยงบางรายจะยังคงให้อาหารในระดับสูงเท่ากับในช่วงให้นมโดยให้ในระดับ 4-6 กิโลกรัมต่อวัน จนกว่าแม่สุกรจะกลับมาเป็นสัตว์และผสมพันธุ์ต่อไป อย่างไรก็ตาม ระบบการดำเนินการที่ให้ผลทำให้แม่สุกรเป็นสัตว์

หลังหย่านมทั้งหมดมีอัตราการผสมติดดี และมีขนาดครอกใหญ่ จะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด จากความรู้ทางสรีระวิทยานั้น วิธีที่จะได้ผลดีที่สุดที่จะทำให้แม่สุกรนมแห้งเร็วก็คือการให้อาหารในระดับสูงอยู่หลังหย่านม และมีน้ำให้กินตลอดเวลา ซึ่งการเพิ่มแรงดันภายในเต้านมเนื่องจากยังคงมีการผลิตน้ำนมอยู่จะมีผลทำให้การผลิตน้ำนมหยุดลงอย่างรวดเร็วและได้ผล

การให้อาหารในระดับสูงหลังหย่านมจะมีผลทำให้แม่สุกรนมแห้งเร็วแล้ว การให้อาหารระดับสูงอย่างต่อเนื่องไปจนถึงผสมพันธุ์จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ แต่จะเป็นผลดีต่อแม่สุกร โดยจะลดความทรุดโทรมของแม่สุกรลง ทำให้ช่วงเวลาจากหย่านมถึงผสมพันธุ์สั้นลงอยู่ในช่วง 5-7 วัน แม้ว่า การให้อาหารมากในช่วงนี้จะเป็นการเพิ่มต้นทุนขึ้นเล็กน้อย แต่ก็ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า เพราะมีผลทำให้อัตราการตกไข่เพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนลูกแรกคลอดในครอกถัดไปสูงขึ้นด้วย

ตารางที่ 9.5 ความต้องการพลังงานและอาหารในแต่ละวันของสุกรสาวและแม่สุกรอุ้มท้อง

ระดับที่กินและความสามารถ	น้ำหนักตัวเมื่อผสมพันธุ์ (กก.) ^{1/}		
	120	140	160
น้ำหนักเฉลี่ยขณะอุ้มท้อง (กก.) ^{2/}	142.50	162.50	182.50
ความต้องการพลังงาน (Mcal DE/วัน)			
- เพื่อการดำรงชีพ ^{3/}	4.53	5.00	5.47
- การเพิ่มน้ำหนักตัวขณะอุ้มท้อง ^{4/}	1.29	1.29	1.29
รวม	5.82	6.29	6.76
ความต้องการอาหารต่อวัน (กก.) ^{5/}	1.8	1.9	2.0

^{1/} ความต้องการคิดจากการเพิ่มน้ำหนักตัวของแม่ 25 กิโลกรัม รวมกับการเพิ่มน้ำหนักของลูกในท้อง 20 กิโลกรัม เป็นน้ำหนักทั้งหมด 45 กิโลกรัม

^{2/} น้ำหนักเฉลี่ยขณะอุ้มท้อง คือ น้ำหนักเมื่อผสมพันธุ์ + (น้ำหนักเพิ่มทั้งหมด / 2)

^{3/} ความต้องการเพื่อดำรงชีพในแต่ละวันเป็น 110 kcal ของ DE/kg^{0.75}

^{4/} ความต้องการเพื่อเพิ่มน้ำหนักตัวขณะอุ้มท้อง เท่ากับ 1.10 Mcal DE ต่อวันสำหรับการเพิ่มน้ำหนักแม่ รวมกับ 0.19 Mcal DE ต่อวันสำหรับการเพิ่มน้ำหนักลูกในท้อง

^{5/} ความต้องการอาหารต่อวันจะคิดจากอาหารผสมข้าวโพด-กากถั่วเหลือง ซึ่งมีพลังงาน 3.34 Mcal D_m ต่อ กิโลกรัม
ที่มา: NRC. 1988. อ้างโดย Pond และคณะ. 1991. Pork Production System.

ตารางที่ 9.6 ความต้องการพลังงานและอาหารต่อวันสำหรับแม่สุกรสาวและแม่สุกรมีอายุที่กำลังให้นม

ระดับปริมาณที่กินและความสามารถ	น้ำหนักตัวในช่วงให้นม (กก.)		
	145	165	185
ปริมาณน้ำนม (กก.)	5.0	6.25	7.5
ความต้องการพลังงาน (Mcal DE/วัน)			
- เพื่อการดำรงชีพ ^{1/}	4.5	5.0	5.5
- การผลิตน้ำนม ^{2/}	10.0	12.5	15.0
รวม	14.5	17.5	20.5
ความต้องการอาหารต่อวัน (กก.) ^{3/}	4.4	5.3	6.1

^{1/} ความต้องการเพื่อดำรงชีพในแต่ละวันเป็น 110 kcal ของ DE/kg^{0.75}

^{2/} ความต้องการเพื่อผลิตน้ำนม 2.0 Mcal DE ต่อน้ำนม 1 กิโลกรัม

^{3/} ความต้องการอาหารคิดจากอาหารผสมข้าวโพด-กากถั่วเหลือง ซึ่งมีพลังงาน 3.34 Mcal DE ต่อ กิโลกรัม

ที่มา: NRC. 1988. อ้างโดย Pond และคณะ. 1991. Pork Production System.

การจัดการให้อาหารลูกสุกรหย่านม

ปัจจุบันจะหย่านมลูกสุกรก่อนกำหนด (8 สัปดาห์) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการให้อาหารแก่ลูกสุกรตั้งแต่ลูกสุกรอยู่ในระยะดูดนม บางฟาร์มสามารถหย่านมลูกสุกรได้ตั้งแต่อายุ 3 สัปดาห์ หรืออาจจะเร็วกว่านั้นขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของผู้เลี้ยง ปกติทั่วไปแล้วจะหย่านมที่อายุ 4 หรือ 5 สัปดาห์ เพราะจะมีปัญหาน้อย ถ้าหากลูกสุกรถูกหย่านมที่ 8 สัปดาห์ ขณะนั้นในสัปดาห์สุดท้ายลูกสุกรจะกินอาหารเป็น 70-80 เปอร์เซ็นต์ของความต้องการ ที่เหลือก็จะได้จากน้ำนม แต่ถ้าลูกสุกรหย่านมที่ 6 สัปดาห์ ในสัปดาห์สุดท้ายก่อนหย่านมลูกสุกรจะกินอาหารได้ 50-60 เปอร์เซ็นต์ของความต้องการ ที่เหลือจะได้มาจากนม ดังนั้นการหย่านมลูกสุกรเร็วก็จะต้องบังคับให้ลูกสุกรกินอาหารแข็ง (solid) ให้ได้มากที่สุดก่อนหย่านมเพื่อลดการเปลี่ยนอาหารให้น้อยที่สุด ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียดเมื่อหย่านม

แม้ว่าลูกสุกรกินอาหารแข็งได้เมื่อหย่านม โดยไม่เกิดการเปลี่ยนอาหารจากการกินน้ำนมมาเป็นอาหารแข็ง ลูกสุกรก็ยังคงมีความเครียดที่เกิดขึ้นจากการหย่านม ซึ่งความรุนแรงก็จะขึ้นอยู่กับอายุเมื่อหย่านม และการดูแลจัดการ ความเครียดจะมีผลต่อการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย รวมถึงระบบการย่อยอาหาร การเคลื่อนไหวหดตัวตามธรรมชาติของกระเพาะอาหารจะช้าลง และเกิดการหยุดบีบตัวของกระเพาะอาหาร มีการไหลเวียนของโลหิตไปยังระบบทางเดินอาหาร เป็นผล

ทำให้เกิดการคั่งของเลือด เกิดการตกเลือดและเป็นแผล ความเครียดยังมีผลต่อการผลิตฮอร์โมน และมีผลไปลดภูมิคุ้มกันทางโรคของสัตว์

หากความเครียดของการหย่านมเกิดจากการเปลี่ยนอาหารในช่วงนี้ด้วย การเปลี่ยนอาหารเมื่อหย่านมก็จะมีผลต่อระบบย่อยอาหารได้ดังนี้

- * ทำให้การขับถ่ายกรดไขมันในมูลเพิ่มมากขึ้น
- * ทำให้คาร์โบไฮเดรตถูกขับถ่ายออกมาที่อุจจาระมากขึ้น
- * อุจจาระจะมีน้ำมากขึ้น
- * ในบางกรณีจะมีการเพิ่มจำนวนของ *E.coli* มากขึ้น โดยเฉพาะสายพันธุ์ที่ทำให้เกิดการตกเลือด
- * เกิดการเสื่อมสภาพของเซลล์บุภายในทางเดินอาหาร

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะปรากฏในช่วงเวลาสั้น ๆ หลังหย่านมและจะสูงสุดภายใน 7-10 วัน ดังนั้นหลังหย่านมและการเปลี่ยนอาหารลูกสุกรก็จะเกิดอาการท้องเสีย เพราะเกิดอาการของอาหารไม่ย่อยชั่วคราว หรือการดูดซึมอาหารไม่ดี (malabsorption) การเกิดท้องร่วงจะเป็นผลทำให้เยื่อภายในทางเดินอาหารถูกทำลาย เป็นผลทำให้การผลิตภูมิคุ้มกัน Ig A (immune globulin A) จากผนังทางเดินอาหารสูญเสียไป ภูมิคุ้มกัน Ig A นี้โดยปกติจะเป็นสารที่คอยป้องกันเยื่อภายในทางเดินอาหาร เมื่อมีปริมาณลดลงก็จะทำให้เกิดอันตรายต่อสัตว์ได้ง่าย เพราะเชื้อ *E.coli* อาจจะทำลายเยื่อเยื่อเยื่อเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการผลิตสารพิษ (toxins) ซึ่งไม่เพียงแต่จะทำลายทางเดินอาหาร แต่สารพิษจะดูดซึมและอาจจะมีผลทำลายอวัยวะส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพยายามให้เกิดการเปลี่ยนอาหารน้อยที่สุดขณะที่ลูกสุกรหย่านม และให้เกิดความเครียดน้อยที่สุดด้วยการจัดการที่ดีในช่วงการหย่านม

ลูกสุกรแรกคลอดจะมีเอนไซม์สำหรับย่อยน้ำนม เช่น เคซีน (casein) ย่อยโปรตีนในน้ำนม แลคโตส (lactose) ย่อยน้ำตาลในนม และเอนไซม์ที่ย่อยไขมันนม ในระยะแรกนี้ลูกสุกรสามารถใช้น้ำตาลกลูโคสได้เช่นกัน และไขมันไม่อิ่มตัว เช่น น้ำมันข้าวโพด น้ำมันถั่วลิสง แต่ไขมันสัตว์จะใช้น้อย ลูกสุกรจะไม่สามารถใช้น้ำตาลที่มีโมเลกุลใหญ่ เช่น ซูโครส (sucrose) และแป้ง ซึ่งเอนไซม์สำหรับย่อยคาร์โบไฮเดรต และโปรตีนที่ไม่ใช่โปรตีนของน้ำนมจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้นจนสมบูรณ์เมื่อลูกสุกรอายุ 4-5 สัปดาห์ ดังนั้นอาหารที่จะใช้ให้ลูกสุกรกินตั้งแต่ก่อนหย่านมและหลังหย่านมจนถึงอายุ 8 สัปดาห์ ที่เรียกว่า อาหารสำหรับสุกรอ่อน (creep feed) จะต้องเป็นอาหารที่มีคุณภาพสูง มีรสชาติชวนกิน หรือมีความน่ากิน (palatability) สูง ลูกสุกรสามารถย่อยได้ง่าย มีอาหารพวกเยื่อใยต่ำ มักนิยมใช้น้ำตาลทราย น้ำตาลทรายแดง หรือกากน้ำตาลเติมลงในสูตรอาหารประมาณ 5-10 เปอร์เซ็นต์ และยังคงต้องใช้ไขมันผสมลงในอาหารเพื่อเพิ่มปริมาณพลังงานในอาหารให้สูงขึ้น เพื่อช่วยเพิ่มความน่ากินและลดความเป็นฝุนของอาหารให้น้อยลง เช่นเดียวกัน วัตถุดิบอาหารที่เป็นแหล่งโปรตีนไม่ว่าจะมาจากพืชหรือสัตว์จะต้องเป็นวัตถุดิบที่ย่อยได้ง่าย นอกจากมีปริมาณโปรตีนเพียงพอแล้วยังจะต้องมีความสมดุลของกรดอะมิโนด้วย การอัดอาหารให้เป็นเม็ด (pellet) จะช่วย

ให้ลูกสุกรกินอาหารได้มากขึ้น และยังช่วยทำลายสารพิษหรือเชื้อโรคบางอย่าง ที่จะเป็นอันตรายแก่ลูกสุกรได้ เพราะการอัดเม็ดต้องใช้ความร้อนสูง

การให้อาหารบ่อย ๆ ครั้ง จะช่วยกระตุ้นให้ลูกสุกรกินอาหารได้มากขึ้น การใส่อาหารทิ้งไว้ในรางอาหารในปริมาณมากนั้น นอกจากลูกสุกรจะกินอาหารน้อยเนื่องจากไม่คุ้นเคยกับการกินอาหารจากรางแทนการดูนม และกระเพาะอาหารยังเล็กอยู่ มีความจุอาหารได้น้อยแล้ว อาหารที่ค้างรางอาจเกิดการบูดเสีย เป็นสาเหตุให้ลูกสุกรเกิดโรคท้องร่วงได้ การให้อาหารสุกรอ่อนนี้อาจจะเริ่มให้เมื่อลูกสุกรอายุ 2-3 สัปดาห์ หรืออาจจะเร็วกว่านี้ขึ้นอยู่กับอายุที่จะหย่านม อย่างไรก็ตาม การให้อาหารในระยะนี้จะก่อให้เกิดความเครียดกับลูกสุกรได้ หากการปฏิบัติเลี้ยงดูและคุณภาพอาหารไม่ดีพอจะทำให้ลูกสุกรชะงักการเจริญเติบโต และมีผลสะท้อนไปถึงความสามารถของลูกสุกรในระยะต่อไป การให้อาหารสุกรอ่อนอาจจะให้ติดต่อไปจนถึงอายุ 10 สัปดาห์ก็ได้ ซึ่งจะทำให้ลูกสุกรโตเร็ว และมีความต้านทานดีกว่า จากนั้นจึงจะเปลี่ยนไปใช้อาหารสำหรับสุกรรุ่นเล็กและรุ่นโตต่อไป

การให้อาหารสุกรรุ่นกำลังเจริญเติบโต

การให้อาหารในระยะนี้ สุกรจะมีความเครียดน้อยกว่าในระยะก่อนหย่านม ระยะนี้เป็นระยะที่สุกรมีน้ำหนักประมาณ 20-35 กิโลกรัม เป็นระยะที่สุกรกำลังมีการเจริญเติบโตทางด้านโครงสร้างของร่างกาย ส่วนประกอบของอาหารสำหรับสุกรในระยะนี้จะมีอัตราส่วนของอาหารพลังงานต่ออาหารโปรตีนสูงขึ้นเรื่อย ๆ การให้อาหารที่มีพลังงานสูงเกินก็จะเป็นสาเหตุให้สุกรอ้วนเกิน แต่การให้อาหารโปรตีนสูงเกินก็ไม่ได้ทำให้เนื้อแดงของสุกรมากขึ้นเกินกว่าความสามารถทางพันธุกรรมของสุกรเอง ความต้องการโปรตีนสำหรับสุกรในระยะนี้และระยะต่อไปจะค่อย ๆ ลดลง แต่ปริมาณและความสมดุลย์ของกรดอะมิโนจะต้องเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย โดยเฉพาะกรดอะมิโนไลซีน (lysine) และเมไธโอนีน (methionine) การให้อาหารในระยะนี้จะต้องให้อย่างเต็มที่เพื่อเร่งให้สุกรมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว นอกเสียจากจะต้องการควบคุมคุณภาพซากของสุกร

เปอร์เซ็นต์ซากของสุกรจะเพิ่มตามอายุและน้ำหนักของสุกร เพราะอวัยวะภายในนั้นจะเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนเล็กน้อย ถ้าเทียบกับน้ำหนักทั้งหมดของสัตว์หมายถึงน้ำหนักของกล้ามเนื้อ ไขมัน และกระดูก วิธีการให้อาหารก็จะมีผลต่อเปอร์เซ็นต์ซากของสุกรได้เช่นกัน สุกรที่ได้รับอาหารที่มีความฟ้าม (bulky) ซึ่งมีเยื่อใยสูง จะมีผลทำให้ลำไส้และทางเดินอาหารใหญ่ขึ้น ก็จะมีเปอร์เซ็นต์ซากน้อยกว่าสุกรที่ได้รับอาหารที่มีเยื่อใยต่ำ มีพลังงานสูง ซึ่งความแตกต่างนี้จะอยู่ในช่วง 3-5 เปอร์เซ็นต์ สำหรับคุณภาพซากของสุกรนั้นจะดูจากเปอร์เซ็นต์ของเนื้อแดง คุณภาพซากที่ดีจะต้องมีเนื้อแดงมาก มีไขมันต่ำ ปกติจะวัดไขมันจากความหนาของไขมันสันหลัง มีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อคุณภาพซากของสุกร ได้แก่

- 1) พันธุ์
- 2) โภชนะอาหารและวิธีการให้อาหาร
- 3) อายุและน้ำหนักเมื่อฆ่า
- 4) โรงเรือนและสภาพแวดล้อม
- 5) ความแตกต่างเนื่องมาจากเพศ

ตารางที่ 9.7 ความต้องการโภชนะอาหารของสุกรกำลังเจริญเติบโตถึงขุน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์หรือ ปริมาณต่ออาหาร 1 กิโลกรัม^{1/}

น้ำหนักตัว (กก.)	1-5	5-10	10-20	20-55	35-60	60-100
พลังงานย่อยได้ (kcal)	3700	3500	3370	3380	3390	3395
พลังงานใช้ประโยชน์ได้ (kcal)	3600	3400	3160	3175	3190	3195
โปรตีนทั้งหมด (%)	27	20	18	16	14	13
ไลซีน (%)	1.28	0.95	0.79	0.70	0.61	0.57
เมทไธโอนีน (%)	0.76	0.56	0.51	0.45	0.40	0.30
แคลเซียม (%)	0.90	0.80	0.65	0.60	0.55	0.50
ฟอสฟอรัส (%)	0.70	0.60	0.55	0.50	0.45	0.40

^{1/} สำหรับการให้กินอย่างเต็มที่

ที่มา: NRC. 1979. Nutrient Requirements of Swine.

ดังนั้นผลกำไรที่จะได้จากการขุนสุกรก็จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการ ทั้งด้านพันธุ์ สภาพแวดล้อม ให้มีความเหมาะสมกับการให้อาหารที่ดี เพื่อให้ได้สุกรที่มีซากตามที่ตลาดต้องการ

สำหรับการให้อาหารสุกรขุนได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน สุกรขุนจะเริ่มจากน้ำหนัก 30 กิโลกรัม ไปจนถึงส่งตลาดน้ำหนักประมาณ 90-100 กิโลกรัม ซึ่งในช่วงนี้ผู้เลี้ยงที่ต้องการให้ได้สุกรที่มีคุณภาพซากสูง มีเนื้อแดงมาก ก็อาจจะเริ่มจำกัดอาหารตั้งแต่น้ำหนัก 30 กิโลกรัม เป็นต้นไป หรือบางรายก็จะจำกัดอาหารตั้งแต่น้ำหนัก 60 กิโลกรัม หรืออาจจะเปลี่ยนจากการให้อาหารที่มีโปรตีนระดับสูงมาเป็นอาหารที่มีโปรตีนระดับต่ำลงตั้งแต่น้ำหนักตัว 60 กิโลกรัมไปจนกระทั่งส่งตลาด เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตลง แต่การลดระดับโปรตีนในช่วงก่อนน้ำหนัก 60 กิโลกรัม จะมีผลต่อการเจริญเติบโตของสุกรได้ จึงเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสม

